

Efeziërs 3:14-21 – Alverzoening (1)
De binnentuin

- Lezing: Efeziërs 3:1-21 (vers 18 en 19 zijn de tekst)

¹Daarom bid ik, Paulus, gevangene omwille van Christus Jezus, voor u die afkomstig bent uit de heidense volken. ²U hebt immers gehoord dat God zijn plan verwezenlijkt door de genade die ik met het oog op u ontvangen heb. ³Mij is het geheim geopenbaard waarover ik hiervoor in het kort heb geschreven. ⁴Aan de hand daarvan kunt u zich, wanneer u dat leest, een beeld vormen van mijn inzicht in dit geheim van Christus. ⁵Het is onder vorige generaties niet aan de mensen onthuld, maar nu door de Geest geopenbaard aan zijn heilige apostelen en profeten: ⁶ook mensen uit andere volken delen door hun eenheid met Christus Jezus in de erfenis, zij maken deel uit van hetzelfde lichaam en hebben ook deel aan de belofte, door middel van het evangelie. ⁷Van dat evangelie ben ik dienaar geworden door de gave van Gods genade, die ik ontvangen heb door zijn kracht, die in mij werkt. ⁸Mij, de allerminste van alle heiligen, is de genade geschonken om de heidense volken de ondoorgroendelijke rijkdom van Christus te verkondigen, ⁹en voor allen in het licht te stellen hoe het geheim dat in alle eeuwen verborgen was in God, de schepper van alle dingen, verwezenlijkt wordt. ¹⁰Zo zal nu door de kerk de wijsheid van God in al haar schakeringen bekend worden aan alle vorsten en heersers in de hemelsferen, ¹¹naar het eeuwige voornemen dat Hij ten uitvoer heeft gebracht in Christus Jezus, onze Heer. ¹²Door onze eenheid met Hem hebben wij vrijelijk toegang tot God; door ons geloof in Hem mogen wij daarop vertrouwen. ¹³Ik vraag u dan ook de moed niet te verliezen wanneer ik lijd omwille van u, want het leidt tot uw luister.

¹⁴Daarom buig ik mijn knieën voor de Vader, ¹⁵die de vader is van elke gemeenschap in de hemelsferen en op aarde. ¹⁶Moge Hij vanuit zijn rijke luister u innerlijke kracht en sterkte schenken door zijn Geest, ¹⁷zodat door uw geloof Christus kan gaan wonen in uw hart, en u geworteld en gegrondvest blijft in de liefde. ¹⁸Dan zult u met alle heiligen in staat zijn de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte te begrijpen, ¹⁹ja de liefde van Christus te kennen die alle kennis te boven gaat, opdat u geheel vervuld zult raken van de volheid van God.

²⁰Aan Hem die door de kracht die in ons werkt bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken, ²¹aan Hem komt de eer toe, in de kerk en in Christus Jezus, van geslacht op geslacht, tot in alle eeuwigheid. Amen.

Preek

Gericht tegen de camera

Lieve mensen,

Waar begin je? Als zo'n veelomvattend en diepgaand onderwerp zoals alverzoening op je 'to-do-lijst' staat? Waar begin je? Hoewel ik, denk ik, meer lijk op Petrus, leer ik hierin veel van Paulus. Zijn leven staat op z'n kop. Hij zit in de gevangenis en dat is, zeker in die tijd, geen pretje. Er zit veel tegen in zijn leven. Tegelijk wil hij de wereld blijven vertellen over Jezus. Wat hij doet in deze brief aan Efeze. Dat is: op zijn knieën. Dat is een houding van overgave, van nederigheid en bescheidenheid. Daar begint het. Het bij God neerleggen in gebed. Wilt U mij de woorden geven, de juiste toon, de goede houding. Wilt U mij leren dat uw woord de kern is. Onze basis. Beginnen met bidden.

Zeker bij zo'n groot onderwerp als de liefde van God. Hoe ver reikt die? Hoe groot is die? Voor wie allemaal? Dat zijn eigenlijk de vragen van de alverzoening. De leer van de alverzoening gaat er over,

dat iedereen uiteindelijk goed terecht komt. Behouden wordt. Dat alle zonden vergeven worden. Ook van ongelovige medemensen. Dat is een heel oude gedachte. Je komt hem in de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis al tegen. Ik vind het ook een aantrekkelijke gedachte. En ik begrijp dat dat is vanuit een bevoorrechte positie. Als je om je geloof gemarteld, vervolgd of zelfs gedood wordt. Gevangengezet, zoals Paulus. Dan kan ik me voorstellen dat je wilt dat God ook recht doet. Dat sadisten niet ongestraft blijven. Tegelijk: vind je, ook dan, echt dat iemand voor eeuwig gestraft zou moeten worden?

Dat zou toch wat wezen. Dat je uit de Bijbel kunt halen dat iedereen gered wordt. Dat alle mensen voor eeuwig gelukkig zullen worden. We kennen allemaal wel mensen die niet geloven. Of die niet meer geloven. Vaak ook mensen van wie we houden. Mensen die vaak ook geen vlieg kwaad doen. Je kan je toch niet voorstellen, en je *wilt* het je ook niet voorstellen, dat die mensen voor eeuwig zullen branden in de hel? Van sommigen kan ik zelfs heel goed begrijpen dat hij of zij het geloof verloren heeft. Door wat ze meemaakten. Door de pijn die ze meedragen. Hen vaak ook aangedaan door de kerk. Zou God niet veel barmhartiger zijn dan we durven dromen?

Maar ja, al sinds Augustinus heeft de kerk beleden, dat er voor mensen 2 bestemmingen zijn. Je gaat na je leven óf naar de hemel, óf naar de hel. En een tussenvorm als het vagevuur, dat door de Rooms Katholieke kerk beleden werd, daar kunnen protestanten niks mee. Heel zwart-wit wordt er een scheiding aangebracht. En gelukkig, zo zeggen we allemaal, hoeven *wij* niet te oordelen. Daar kom je dus eigenlijk goed mee weg. Nee, dat laten we graag aan God. Maar puntje bij paaltje geloven we wel, dat er uiteindelijk een grote scheiding zal zijn. Een onomkeerbare eeuwigheidsbestemming. Licht of duister, pijn of vrede. En dat de beslissing daarover in jouw en mijn leven valt.

En dat gezichtspunt – waarvoor goede papieren in de Bijbel te vinden zijn, begrijp me goed – dat gezichtspunt wordt dan bepalend voor hoe we naar de Bijbel kijken. Je zou de Bijbel als een binnentuin kunnen zien. En in die binnentuin is alles te vinden wat je moet weten. Wat God je wil openbaren. De Bijbel is de basis van ons geloof. En bepaalt ook de grens van ons geloof. Maar we kijken dan vanuit één kant. Dat gezichtspunt – dat er mensen naar de hemel gaan en mensen naar de hel – dat is je vertrekpunt om alle Bijbelteksten in te passen. En als je dan een tekst hebt zoals in 1 Johannes 2

Slide ¹Kinderen, ik schrijf u dit opdat u niet zondigt. Maar mocht een van u zondigen, dan hebben wij een pleitbezorger bij de Vader: Jezus Christus, de rechtvaardige. ²Hij is het die verzoening brengt voor onze zonden, en niet alleen voor die van ons, maar voor de zonden van de hele wereld.

Die tekst leg je dan uit vanuit dat ene gezichtspunt. Het moet passen in het frame waaruit je kijkt. En dan wordt de uitleg, dat hier wel stáát dat het gaat om de zonden van de hele wereld, maar dat Johannes ongetwijfeld bedoeld heeft dat het *genoeg* is voor de hele wereld. Want het kan toch niet zo zijn dat alles mensen verzoening ontvangen.

Je kijkt dan naar de Bijbel vanuit één kant. En je legt de Bijbel zo uit, dat alle teksten passen in datzelfde kader. Anderen zijn overtuigd van het feit, dat iedereen behouden wordt. Het probleem is, zij kijken *ook* vanuit één frame. Ze bekijken de binnentuin vanuit hun eigen perspectief, dat bijna tegenovergesteld is. En zullen alle teksten die gaan over eeuwig oordeel, proberen te plooiën in hun visie. Dat leidt vaak tot strijd. Strijd over de uitleg van de Bijbel. We proberen anderen te overtuigen

van onze visie. Van ons gelijk. Ik vind dat we daarin moeten leren van wat Paulus schrijft in onze tekst.

Kijk, de tuin, de Bijbel, die ligt er. Die tuin bevat alles wat we moeten weten over God, over leven met Jezus, over wat ons gegeven wordt en wat van ons gevraagd wordt. Daar moeten we niets vanaf doen. En ook proberen niets over het hoofd te zien. Dus ook als je over alverzoening nadenkt, dan doe je dat kijkend naar de tuin. Je wilt alle elementen recht doen. En Paulus beweert hier: daarvoor heb je meerdere gezichtspunten nodig. Om de Bijbelse boodschap over wat dan ook recht te doen, moet je ruimte laten voor nieuwe en oude inzichten, verhelderende vragen en kritische opmerkingen. Uit ieder raam rondom de binnentuin zie je het net weer even anders. Samen vorm je een completer beeld.

Neem zoiets groots als de liefde van God. Liefde op zich is al moeilijk in woorden uit te drukken. Laat staan de liefde van God. En als Paulus het er over heeft, dan noemt hij ook één dimensie meer dan wij kunnen zien: lengte, breedte, hoogte en diepte (18). Het is te groot om in één plaatje te vatten. Het is meer dan 3D. En daarom zegt hij, dat je *samen met alle heiligen* moet kijken. Ook de mensen die tegenover je staan, die van de andere kant kijken. 'Samen met alle heiligen' betekent ook, dat je de stemmen uit het verleden mee laat wegen. Stem en tegenstem vormen samen de symfonie van Gods liefde.

Ik denk dat we de Bijbelse boodschap soms te snel op één noemer willen brengen. Dat we ons eigen verworven gezichtspunt, ook als kerken, te leidend maken bij de uitleg van de hele Bijbel. Dan wordt ons gezichtspunt een sjabloon, waar alle teksten zich naar moeten vormen. Dat kan je heel erg vast zetten. Afgelopen kerkenraadsvergadering kwam het naar voren. De kerkenraad heeft het hele verslag gelezen van mijn studieverlof. En ze merken: je gaat na het lezen anders naar teksten kijken. Je komt de ruimhartigheid van Gods vergeving ineens overal tegen. Heel wat teksten zien er ineens nog genadevoller uit. Dat alleen maar omdat mijn verslag een beetje aan het oude sjabloon gemorreld heeft. Ik hoop dat we met elkaar meer ruimte vinden, om ook, in onze ogen, tegenstrijdige dingen maar eens naast elkaar te laten staan. En Bijbelteksten en de ander tegemoet te treden met belangstellende vragen: zo kan je er óók tegenaan kijken.

Paulus zegt dat hier ook over de liefde van Christus. Die gaat alle kennis te boven. Niet te bevatten. Daar kom je alleen achter als je je laat verrassen, overweldigen en meenemen in de lengte, de breedte, de hoogte en de diepte. Daar passen geen verstandelijke redeneringen op. Je krijgt God niet onder controle. Zijn liefde is geen handzaam pakket. Dat alleen al zien is winst. Omdat je dan ruimte geeft voor die ander, die er anders tegenaan kijkt. En zijn of haar visie als een verrijking ervaart.

Dan nog even iets over een bijzin, die Paulus ook gebruikt. Hij geeft God de eer in vers 20. En dan schrijft hij er bij: die *bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken*. Ik droom van een complete mensheid die voor eeuwig gelukkig is. Waar niemand gemist wordt. Waar het kwaad voorbij is. Ik krijg dat nog lang niet rond met alle Bijbelteksten die ik steeds weer tegenkom. Er lijkt zoveel tegenstrijdigs. Ik ben opgegroeid met de idee, dat mensen die niet geloven naar de hel gaan. Voor eeuwig gestraft zullen worden. Is het toch mogelijk dat het anders is? Ik hoop er op. Ik bid er om. Ik droom er van. God is bij machte oneindig veel meer te doen van wij vragen of denken. Dat biedt perspectief. Omdat zijn liefde groter is dan ik kan bevatten.

Amen